158714 ـ رەسۇلۇللاھنىڭ يادىكارلىقى بىلەن تەۋەررۈك قىلىش دۇرۇس بولىدۇ،

سۇئال

دىنى قېرىنداشلار!، مەن تور بەتلىرىدىن مەن بىدئەت دەپ ئويلايدىغان بىر ئىش توغرىسىدىكى ھەدىسنى كۆردۈم، بۇنىڭ توغرا ئىكەنلىكىنى ئاللاھ تائالا بىلگۈچىدۇر. ماڭا بۇ ھەدىسنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىدىن خەۋەر بېرىڭلار. مەن بۇ ھەدىسنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىدىن شەكلىنىپ قالدىم. بۇ ئىمام مۇسلىم كەلتۈرگەن 5409-نومۇرلۇق ھەدىس بولۇپ، بۇ ھەدىس ئەسما بىنتى ئەبۇ بەكرى رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ ئازاتگەردىسى ئابدۇللاھدىن بايان قىلىنغان ئۇ كىشى ئەتا ئىبنى رەباھنىڭ ئوغلىنىڭ ئانا تەرەپ تاغىسى بولۇپ، ئۇ كىشى مۇنداق دەيدۇ: «ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھا مېنى مۇنۇ سۆزلەر بىلەن ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ يېنىغا ئەۋەتتى: سەن ئۆچ تۈرلۈك نەرسىلەرنى چەكلەپسەن، يېپەكتىن كەشتىلەنگەن كىيىمنى كىيمەسلىك، ئۈستىگە قىزىل يېپەكتە تىكىلگەن ئىگەر قېپى قاپلانغان ئېگەردە ئولتۇرماسلىق ۋە رەجەپ ئېيىنىڭ ھەممىسىدە روزا تۇتماسلىقتىن ئىبارەت. ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ ماڭا مۇنداق دېدى: ئەمما رەجەپ ئېيىدا تولۇق روزا تۇتماسلىق مەسىلىسىدە، بىر كىشى دائىم روزا تۇتسا قانداق بولىدۇ؟، يېپەكتىن كەشتىلەنگەن كىيىم مەسىلىسىدە، مەن ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇدىن ئاڭلىغان، ئۇ كىشى پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامدىن ئاڭلىغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام: يېپەكنى ئاخىرەتتە نېسىۋىسى يوق كىشىلەر كىيىدۇ دېگەن، شۇنىڭ ئۈچۈن يېپەكتىن كەشتىلەنگەن كىيىمنىڭمۇ مۇشۇ ھەدىستە بايان قىلىنغان يېپەك كىيىمنىڭ جۈملىسىدىن بولۇپ قىلىشىدىن ئەنسىرىدىم، ئەمما يېپەكتىن تىكىلگەن ئىگەر قېپى مەسىلىسى بولسا، مانا بۇ ئابدۇللاھ ئىبنى ئۆمەرنىڭ ئىگەر قېپى دەپ قىزىل ئىگەر قېپىنى كۆرسەتتى، مەن ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىغا قايتىپ بېرىپ، ئابدۇللاھ ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ يۇقىرىقى سۆزىنى يەتكۈزدۈم، ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھا بۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ تون چاپىنى دەپ ئېتەك، پەشلىرىگە تەبىئىي يېپەكتىن كەشتىلەنگەن بىر تونىنى كۆرسىتىپ مۇنداق دېدى: بۇ چاپان ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ يېنىدا ئىدى، ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا ۋاپات بولغاندا بۇ تونىنى مەن ياندۇرۇپ كەلدىم، بۇ تونىنى بۇرۇن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام كىيگەن، بىز كېسەللىرىمىز ئۈچۈن بۇ چاپاننى يۇيۇپ سۇيى بىلەن شىپالىق تەلەپ قىلىمىز». بۇ ھەدىس سەھىھمۇ؟، بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر.

بۇ ھەدىس ئىمام مۇسلىم ئۆزىنىڭ سەھىھ كىتابىدا بايان قىلىنغان 2069- نومۇرلۇق ھەدىس بولۇپ، ھەدىسنىڭ لەۋزى يۇقىرىقى سوئالدا بايان قىلىنغاندەك، بۇ ھەدىسنى ئىمام ئەھمەد ئۆزىنىڭ "مۇسنەد"ناملىق ئەسىرى 182-نومۇرلۇق ھەدىستە قىسقارتىپ

بايان قىلغان. ئىمام بەيھەقى رەھىمەھۇللاھ ئۆزىنىڭ "ئەسسۇنەن" ناملىق ئەسىرى 4381-ھەدىستە ئابدۇل مەلىك يەنى ئىبنى ئەبى سۇلايماننىڭ ئىسنادى بىلەن كەلتۈرگەن.

بۇ ھەدىسنىڭ ئىسنادى بىر-بىرىگە ئۇلانغان، راۋىلىرى ئىشەنچىلىك، ئىمام مۇسلىمنىڭ بۇ ھەدىسنى ئۆزىنىڭ سەھىھ كىتابىدا كەلتۈرگەنلىكى بۇ ھەدىسنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاشقا يېتەرلىك بولىدۇ. بۇ ھەدىس توغرىسىدا پىكىر بايان قىلغان ھېچ بىر كىشىنى بىلمەيمىز، شۇنداق بولىدىكەن بۇ ھەدىسنىڭ سەھىھ ئىكەنلىكىدىن شەك قىلىش ياكى سەھىھ ئىكەنلىكىگە كۆز يۇمۇش توغرا بولمايدۇ.

ئەمما ھەدىسنىڭ تەپسىلاتى توغرىسىدا ئىمام نەۋەۋي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: "ئىبنى ئۆمەر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ رەجەپ ئېيىدا روزا تۇتۇشقا بەرگەن جاۋابى بولسا، ئۇ كىشىنىڭ رەجەپ ئېيىنىڭ ھەممىسىدە روزا تۇتۇشنى ئىنكار قىلىشى، ئۇ كىشىگە بۇنداق قىلىشنىڭ چەكلەنگەنلىكى توغرىسىدا خەۋەر يەتكەن، رەجەپ ئېيىنىڭ ھەممىسىدە روزا تۇتۇش يىل بويى روزا تۇتۇش دەپ قارالغان، بۇنىڭدىنىيىلدا روزا ھېيت ۋە قۇربان ھېيتىنىڭ 4-كۈنىدىن كېيىنكى كۈنلەرنىڭ ھەممىسىدە روزا تۇتۇش مەقسەت قىلىنىدۇ، بۇنداق شەكىلدە روزا تۇتۇش ئىبنى ئۆمەر، ئۆمەر ئىبنى خەتتاب، ئائىشە، ئەبى تەلھە رەزىيەللاھۇ ئەنھۇ قاتارلىق ساھابىلار ۋە باشقا سەلەپ ئالىملىرىنىڭ قارىشىدا چەكلىنىدۇ. ئەمما ئىمام شافىئى ۋە باشقا ئالىملارنىڭ قارىشىدا يىل بويى روزا تۇتۇش چەكلەنمەيدۇ.

ئەتراپىغا يېپەك كەشتىلەنگەن يوللۇق كىيىم مەسىلىسىدە، ئۇنى كىيىشنى ھارام دېگەنلىكىنى ئېتىراپ قىلمىدى پەقەت ئۇنى كىيىشنى ياقتۇرمىدى،بەلكى ئۇ كىشى يېپەك كىيىم كىيمەسلىك دېگەن ئومۇمى چەكلىمىگە كېرىپ قىلىشتىن ئەنسىرەپ كىيىشنى ياقتۇرمىغانلىقىدىن خەۋەر بەردى.

ئىگەر قېپى مەسىلىسىدە، ئۆزىنىڭ قىزىل ئىگەر قېپى ئىشلىتىشنى چەكلىگەنلىكىنى ئىنكار قىلدى، ئۇ ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھا ئەۋەتكەن ئەلچىگە: مانا بۇ مېنىڭ قىزىل رەڭلىك ئىگەر قېپىم، بۇ ئىگىرىم دەپ كۆرسەتتى، ئىگەر قېپى قىزىل بولسىمۇ ئەمما يېپەك بولماستىن بەلكى يۇڭدىن ياكى باشقا نەرسىدىن تىكىلگەن ئىدى، ئىگەر قېپىنىڭ يېپەكتىن ۋە باشقا يۇڭ نەرسىلەردىن تىكىلىدىغانلىقىنى ئىلگىرى بايان قىلغان. چەكلىمە توغرىسىدا كەلگەن ھەدىسلەر پەقەت يېپەكتىن تىكىلگەن نەرسىلەر توغرىسىدا كەلگەن.

ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئېتەك-پەشلىرى يېپەك بىلەن كەشتىلەنگەن تون چاپىنىنى چىقارغانلىقى بولسا، بۇنداق كىيىمنى كىيىشنىڭ چەكلەنمەيدىغانلىقىنى بايان قىلىپ بېرىشتىن ئىبارەتتۇر. ئىمام شافىئى ۋە باشقا ئالىملارنىڭ قارىشىدىمۇ: كۆينەك، تون-چاپان، سەللە قاتارلىق كىيىملەرنىڭ ئېتەك-پەشلىرى يېپەك بىلەن كەشتىلەنگەن بولسا، تۆت بارماق مىقدارىدىن ئېشىپ كەتمىسە، ئۇنداق كىيىملەرنى كىيىش دۇرۇس بولىدۇ، ئۇنىڭدىن ئېشىپ كەتسە دۇرۇس بولمايدۇ دەپ قارالغان.

بۇ ھەدىس يىپەك كىيىملەرنى كىيىشنىڭ چەكلىنىدىغانلىقىغا دەلىلدۇر. بۇنىڭدىن بولغان مەقسەت: مەخسۇس يىپەكتىن ياكى كۆپ قىسمى يىپەكتىن تىكىلگەن كۆينەك، تون ـ چاپان قاتارلىقلار بولۇپ، بۇنىڭدىنھاراق ۋە ئالتۇنغا ئوخشاش، كىيىملەرنىڭ ھەممە تەرىپى چەكلەنمەيدۇ پەقەت يىپەك مىقدارى كۆپ بولغان تەرىپى چەكلىنىدۇ، ئەمما ھاراق ۋە ئالتۇننىڭ ھەممە تەرىپى چەكلىنىدۇ".

ئەسما رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ ھەدىسىنىڭ ئاخىرىدا: «بۇ تونىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام كىيگەن، بىز بۇ تونىنى يۇيۇپ ئۇنىڭ سۇيى بىلەن كېسەللىرىمىزگە شىپالىق تىلەيمىز» دېگەن سۆزى، بۇ تەۋرۈك قىلىشنىڭ تۈرى بولۇپ، بۇ پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزىگە خاس بولغان خۇسۇسىيەتلىرى، ئىلگىرىكى ياخشى كىشىلەرمۇ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن باشقا كىشىنىڭ يادىكارلىقلىرىنى تەۋرۈك قىلىپ شىپالىق تەلەپ قىلمىغان.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.